

Galilei 450

450 évvel ezelőtt, 1564. február 15-én született Galileo Galilei fizikus, csillagász, a heliocentrikus világkép egyik legismertebb híve és népszerűsítője. Öt évvel ezelőtt, A Csillagászat Nemzetközi Évében már volt alkalmunk megemlékezni a tudós tevékenységéről. Akkor a távcső csillagászati „születésnapját” ünnepeltük, idén pedig a tudósét, akivel megkezdődtek a távcsöves megfigyelések.

Jelen számunkkal Galileire emlékezünk, több olyan cikket is közlünk, amelyek munkásságával foglalkoznak. Mindjárt a következő oldalon Galilei legnagyobb magyar tisztelőjétől közlünk cikket, mégpedig Galilei távcsöveiről. Kulin György cikke az 1964-es Csillagászati évkönyvben jelent meg, az akkori Galilei-emlékévé alkalmával.

Számunkra Galilei csillagászati megfigyelései a legérdekesebbek. Épp ezért olvasható hosszabb cikk a tudós Nap-megfigyeléseiről – és az azokkal kapcsolatos vitáiról. Ugyanezért olvasható hosszabb cikk a tudós Hold-észleléseiről – és természetesen az azokkal kapcsolatos vitákról. Helyesek-e Galilei rajzai? Mi lehet az a hatalmas kráter, amelyik vissza-visszaköszön a Sidereus Nunciusból? Milyen volt az észlelések hatása a kortársakra és az utókorra – lám, négy évszázaddal később is „téma” az, ahogyan a tudós a Holdat észlelte.

Galilei személye jó ideje foglalkoztatja az alkotók képzeletét. Biográfiák, életrajzi regények, festmények születtek róla, alakját szobrok örökítik meg. A „Galilei-jelenséget” színpadi művek, filmek próbálják megfejteni. Philip Glass, az egyik legjelentősebb kortárs zeneszerző operát írt Galileiről. Mi most Juhász Gyula 1928-ban született költeményét közöljük (Karinthy Frigyes csodálatos Galilei-verse a Meteor 2009/7–8. számában

olvasható.) Megemlékezünk a „magyar Galileiről”, Bessenyei Ferenc színművészről, aki többször is megformálta Galileo Galileit.

Magyar nyelven tucatnyi könyv jelent meg Galileiről – sajnos többségük nehezen hozzáférhető. Néhány művét lefordították. A számunkra legérdekesebb kettő a Sidereus Nuncius (Csillagbíró, a Meteor csillagászati évkönyv 2009. évi kötetében jelent meg Csaba György Gábor kitűnő fordításában)

és a Dialogo (Párbeszédek, M. Zemplén Jolán fordítása, csak antikvár forgalomban kapható). Utóbbit megtaláljuk a Magyar Elektronikus Könyvtárban (mek.

oszk.hu). Szerencsére ugyanitt megtalálható Vekerdi László Így él Galilei című műve is, amelyet mindenkinek ajánlunk, aki Galilei munkásságával kapcsolatban szeretne alaposan tájékozódni.

Galilei műveiből is bemutatnak néhányat a Csillagásztörténeti tudásvgyon című kiállításon, amely az ELTE Egyetemi Könyvtárban tekinthető meg március 28-ig.

A Polaris Csillagvizsgáló februári keddi sorozatát is Galileinek szenteljük: négy előadás foglalkozik a tudóssal. Galilei születésnapján, február 15-én tartjuk az asztrofotós találkozót (figyelem, nem a Polarisban találkozunk, hanem a Belvárosban, a FUGA Budapesti Építészeti Központban!). Aznap estére pedig távcsöves bemutatót tervezünk a Batthyány térré – alkalmasabb járdacsillagászati helyszínt nehéz elképzelni –, ahol szintén Galileire emlékezünk, ha az időjárás is megengedi. Szeretnénk, ha ehhez a kezdeményezéshez minél többen csatlakoznának, és helyi csoportjaink, társszervezeteink és tagtársaink lakóhelyükön tartanának esti távcsöves bemutatót Galilei emlékére.

Mizser Attila